

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Quæ Cæsarea Philippi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

lio; Christus cum vobis eius obiectum charissimè ob oculos ponit, ut dubitare non sit iam contumacis, sed etiam amentis.

VERSUS 13.

Venit autem Iesus in partes Caesarea Philippi & interrogabat discipulos suos dicens: Quem dicunt homines esse Filium hominis.

QUESTIO I.

Quae Caesarea Philippi?

Caesarea Philippi in fine terra sancta.

§. 1. **D**ilerte dicitur Καίσαρεια τῆς Φιλιππῶν *Caesarea* non alterius, sed quam extruxit Philippus Tetrarcha in honorem Tiberii Caesaris, Ioseph lib. 18. c. 3. & lib. 20. c. 6. Diuersa est ab illa quam Herodes in honorem Augusti aedificauit. Haec enim ad Libani radices posita est, dictaque olim Laſem, & Laſ, Ios. 19. 47. Iudic. 18. 29. Deinde postquam eam tribus Dan occupauit, ab ea tribu dicta est Dan. Terminus erat sanctae terrae Libanum versus. Pancada appellabant gentiles. Altera Caesarea olim Turris Stratonis dicta est. Constat itaque Christum ad extremos vsque fines terrae sanctae pertenuisse.

QUESTIO II.

Cur ex discipulis quarit hominum opinionem?

Leſtio.

§. 1. **Q**uestio instituitur in partibus, Caesarea Philippi, seu in Syria habet *Caesarea* in regione, siue loco. Marc. 8. 27. in via facta ait. Luc. 9. 18. cum esset solus orans. Non est vlla inter veritatis assertores pugna. Egressus enim in vicos Caesareae Philippi, in via alibi subsistit & in locum solitarium horum scilicet aliquem, secessit & orauit ac cum discipulos interrogauit. Hunc enim in modum concilianda sunt quae apud Euangelistas narrantur.

§. 2. Graeca non leguntur in diuersis exemplaribus eodem modo. Vulgata habent *τίνα με λέγουσιν* *Quem me dicunt esse homines, filium hominis?* seu, *qui sum filius hominis?* alii libri omittunt pronomen *με*, Nonnulli etiam: *filium hominis*, Syrus, *me*, bis repetit. *Quid dicunt super me homines me esse filium hominis?* vel *qui sum filius hominis?*

Lucas & Marcus constanter habent, *τίνα με λέγουσιν*, & omittunt *ὅτι υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου*, *filium hominis*. Hieronymus pronomen omisit, Erasmus in codicibus nonnullis ait, tantum esse ea, quae sunt apud Marcum & Lucam. Beza *με*, additum parat ab aliquo qui timuerit, ne non de se Christus, sed de aliquo tertio loqui videretur. id non fuisse difficile putat, quod formula loquendi de se quasi de tertio aliquo, sit in Graeca & Latina lingua aliena. Denique eos accusat, quod Hebraeam linguam contemplerint, quae res fecerit, ut plerisque in locis miserabiliter cœcuterint. Ipse tamen, quia in anchorato Epiphani inuenitur, retinendum sentit.

Respondet, ad rem ipsam quod attinet, dubium non est, Christum vlturpasse pronomen; quia apud Marcum & Lucam est, & in plerisque Matthaei exemplaribus. Deinde cum plurima & correctā habeant etiam Filium hominis? id quoque dixit. Fieri potuit ut bis interrogaret, cum ad primam vocem non conti-

nua responderent, cum fieri amat, cum quaestio est in opinata.

Quod Beza veteres ignaros Hebraeae pronunciat, malitiose facit, cum tot auctores linguae Hebraeae non modo imperitos facit, sed etiam contemtores. etenim ex magnis auctoribus nullum noui Hebraei idiomatis non amatorem. Quamuis autem eam linguam multi ignorarint, plurimi tamen ut Dionysius, Origenes, Epiphanius, Hieronymus accuratissime nouerant, neque enim Origenes Hexapla, & Octapla sua ignaris linguarum scripsit. Quod vero in plerisque miserabiliter lapsos comminiscitur, non alio modo interpretor, nisi quod lapsum censeat errorum Calvinisticorum condemnationem. si aliquem in aliquo lapsum diceret, in tanta Scripturarum obscuritate mirum videri non deberet. sed in plerisque lapsos esse, & quidem miserabiliter, impudentius dicitur, quam ut credi possit. Magistri illi Ecclesiarum fuerunt magna parte martyrio aut miraculis clari, virorum Apostolicorum conciones, & scripta habuerunt, ut nos eronem in plerisque accusare non modo impium sit, verum etiam stolidum.

Quod ait in Graeca & Latina lingua vltatum non esse, ut de se in tertia persona quispiam loquatur, non mille non exemplis, sed integris commentariis refutatur. Nemo dicere id poterit, qui vel Xenophontis *ὁμιλία*, vel Iulii Caesaris historiam viderit.

VERSUS 14.

At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam, alij autem Eliam, alij vero Ieremiam, aut unum ex Prophetis.

QUESTIO I.

Quem esse Iesum homines opinabatur?

§. 1. **O**mnes in eo conueniebant esse vnum ex prophetis, alij Baptistam, alij Eliam, alij Ieremiam veterem prophetam esse existimabant, quod suum seculum tantae Virtutis secundum esse non putarent. Haec tamen fuit opinio non omnium, sed plurimorum: Nam Pharisei & scribae prophetam negabant: multi credebant filium Dei, & nonum prophetam. Caesareae interrogasse aiunt. Chryl. & Theophilus, quod longius a Iudaeis Zelotis abessent, ideoque liberior responsio dari posset. Verum hic separauerant sine Iudaeis arbitris rogari & respondere poterant, sciebat ipse, quid de se quisque cogitaret, sed quaestionem mouet, ut veritatem ostendat. Iudicia populi errantia, Petri vera monstraret. Denique monet, raro turbas de suis doctoribus rectè iudicare, nec gloriam propriam, sed salutem errantium quaerendam. Sententiam Phariseorum & Saduceorum omittunt, quia odii, inuidiae & malitiae erant, ita S. Chryl. ost.

§. 2. Ioannem videntur existimasse quod baptizaret; Etiam, quia reditum eius expectabant.

Ieremiam, quia ille singularim intercedebat pro populo Dei. 2. Macc. 15. aut vnum ex prophetis. V. G. Helisam, qui tot miracula fecit, aut alium quemuis siue id factum *μετεμψύχως*, seu *μεταγίγνεσθαι* Pythagorae existimant, siue resurrexisse putant. In prior opinione est Iansenius, Baronius, alii. Mihi probabilius de resurrectione cogitasse, hanc enim credebant plerique transmutationem, ut gentium signum plures horrebant.

VERSUS